

Letizia Battaglia in 2017. Foto: Alfredo Jaar / Galerie LANGart

Fotografe legde gruweldaden maffia vast

Eerbetoon door zeventien
kunstenaars aan Battaglia

Door: Redactie DDB

06-03-2023

Cultuur

De Amsterdamse Galerie LANGart opent zaterdag 11 maart de tentoonstelling 'Avanti! la Battaglia Continua'. Het is een hommage aan de fotografe, activiste en politica Letizia Battaglia. Voormalig politica Hedy d'Ancona spreekt rond 17:00 uur een openingswoord uit. Vooraanstaande internationale kunstenaars presenteren werk gemaakt speciaal voor deze expositie.

Fotografe Letizia Battaglia schoot in 1992 misschien wel haar beroemdste foto. Een intiem portret met gesloten ogen, de ene helft van het gezicht in het daglicht, de andere in de schaduw. We zien Rosaria Schifani, de weduwe van Vito Schifani, een van de lijfwachten van onderzoeksrechter Giovanni Falcone. Bij de aanslag op diens leven kwamen naast Falcone, ook zijn echtgenote en drie lijfwachten om het leven.

Falcone bracht in Palermo het 'maxi-proces' op gang tegen leden van de Siciliaanse maffia. Dit proces ging van start in 1984. Drie jaar later sprak het Hof meer dan 25 eeuwen (!) gevangenisstraf uit tegen 342 maffiosi, onder wie opperbeas Salvatore Riina. Falcone moest deze krachttoer met zijn leven bekopen. Op 23 mei 1992 werd door de Cosa nostra springstof aangebracht in de afwateringsbuizen onder de snelweg naar het vliegveld.

Spijtoptanten

Nooit eerder had de maffia zo openlijk een aanval gedaan op de staat. Er ging een golf van verbijstering door Italië. Op de begrafenis van Falcone sprak Rosaria Schifani een volgepakte kathedraal toe en beroerde miljoenen Italianen met een zeer emotionele speech. Achteraf bleek deze toespraak voor vele spijtoptanten (*pentiti*) reden om ze zich over te geven.

Battaglia werkte als fotoreporter bij het linkse dagblad *L'Ora* en legde in die functie vele afrekeningen van de maffia vast. Ze werd beroemd met haar foto's waarmee ze de misdaden van de maffia documenteerde. Haar handelsmerk was de doorgaans goed gekadreeerde en bovenal menselijke benadering van haar fotografie. Ze gebruikte steevast een 35 mm lens zodat ze op armlengte van het subject moest komen.

Licht en donker

Het is juist die nabijheid die haar foto's die menselijkheid geven. Ze kenmerken zich door een spel met licht en donker. Ook Battaglia zelf, die vorig jaar overleed, ontkwam bij leven niet aan bedreigingen. Ze moest in 2005 op aanraden van de burgemeester van Palermo een jaar de stad uit. De maffia fotografe was een voorvechtster van gerechtigheid. Haar daden hebben veel kunstenaar geïnspireerd.

Battaglio schoot meer dan 600.000 foto's, waaronder veel die de gruweldaden van de maffia vastlegden. Een van haar foto's vormde in 1993 doorslaggevend bewijs dat ex-premier Giulio Andreotti glinkt was aan de maffia. Ze zetelde in de gemeenteraad van Palermo (1985-1991) en was plaatsvervanger in het parlement van Sicilië (1991-1996). Battaglia richtte ook het vrouwenblad *Mezzocielo* op. Ze overleed op 87-jarige leeftijd.

Avanti!

Galerie LANGart vertegenwoordigt het werk van Battaglia vanaf 2003. Sinds die tijd groeide de belangstelling voor haar werk bij een groot publiek. Tot de kunstenaars die met haar hebben gewerkt of door haar werk zijn geïnspireerd behoren Gijs Assmann, Marlene Dumas, Alfredo Jaar, Emo Verkerk, Franco Zecchin en anderen. Werk van deze kunstenaars is te zien op de tentoonstelling 'Avanti! la Battaglia Continua.'

De galerie legt een link tussen de strijd tegen de maffiapraktijken en het in Nederland lopende Marengo-proces waarbij zeventien mensen terechtstaan voor moorden of pogingen daartoe. 'De Nederlandse politie en justitie zijn te rade gegaan bij collega's in Italië waar ze al langer met dit bijltje hakken.' In Italië, en dan vooral op Sicilië, werden in het tijdvak 1970 - 1995 bij dagelijks mensen vermoord door de georganiseerde misdaad.